

Kultur som trivsels- og sundhedsfremme

Projektbeskrivelse

Efter opdrag fra formandskaberne i Kultur- og Fritidsudvalget, Beskæftigelsesudvalget og Social- og Sundhedsudvalget beskrives her, hvordan et projekt med kulturelle aktiviteter kan bidrage til trivsel og sundhed for borgere i Viborg Kommune.

Baggrunden er et puljeprojekt i regi af Sundhedsstyrelsen, "Kultur på Recept", hvor 4 kommuner i perioden 2016 – 2019 har arbejdet med kultur som indsats for langtidssygemeldte borgere med let til moderat stress, depression, angst og stress.

I nærværende projektbeskrivelse er der taget udgangspunkt i Viborg Byråds sammenhængsmodels mål om, at færre borgere i kommunen føler sig ensomme, at mindst 80 % af borgerne vurderer deres generelle trivsel og livskvalitet som høj og, at en større andel af borgerne skal have en tilknytning til arbejdsmarkedet.

I korthed går projektet ud på, at borgere i en nærmere beskrevet målgruppe tilbydes et forløb á 10 uger, hvor man 2 formiddage i ugen deltager i kulturelle aktiviteter. Enten som eneste aktivitet eller for ledige og sygemeldte f.eks. i kombination med og som et supplement til en jobrettet indsats.

De respektive udvalg foreslås at gennemføre et pilotprojekt i foråret 2021 med henblik på stillingtagen til evt. videreførelse i mere faste rammer.

Formål

Formålet med projektet er at bidrage til generel bedre trivsel, øget livskvalitet, energi og personlig handlekraft blandt kommunens borgere og i projektets organisering at skabe grundlag for nye fællesskaber. I forlængelse heraf, at flere af kommunens borgere har de nødvendige forudsætninger for at have eller opnå en fast tilknytning til arbejdsmarkedet.

Målgruppe

Med ovenstående udgangspunkt tænkes målgruppen bredt, men der ses også et formål i, at de borgere, som har størst potentiale for i bredest mulig forstand at profitere af et forløb – herunder at opnå eller bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet – rekrutteres til projektet.

Målgruppen er voksne,

- som af forskellige årsager er begrænset i deres sociale liv, deres mulighed for at have eller skaffe sig et arbejde eller på anden måde at være en del af samfundets fællesskaber
- som har en erkendt eller latent interesse i at lade sig inspirere, stimulere og motivere af kreative, kulturelle aktiviteter
- som har mulighed for at deltage i aktiviteter 2 formiddage i ugen – f.eks. i forbindelse med ledighed eller sygemelding fra arbejde
- som i en ikke udtømmende liste kan genkende et eller flere af nedenstående forhold hos sig selv
 - ensomhed, generthed, manglende selvtillid og handlekraft
 - stress, udbrændthed, angst, depression eller generel psykisk sårbarhed

Tilbuddet henvender sig ligeværdigt til både mænd og kvinder i Viborg Kommune, og det er ikke en betingelse, at man er "kendt" i det kommunale system.

Jævnfør ovenstående ses borgere, som er "selvhjulpne" og i forvejen en del af kulturelle eller foreningsbaserede aktiviteter *ikke* at være en del af målgruppen. Det samme gælder borgere med et aktivt misbrug, udadreagerende adfærd, borgere som er i risiko for retraumatisering eller lignende.

En diagnose er i sig selv hverken et krav til eller en hindring for deltagelse.

Indhold og form

Henset til målgruppens karakteristika tilrettelægges et inkluderende, hensyntagende forløb bygget op om deltagelse i forskellige kulturelle aktiviteter, men med fællesskabet om oplevelserne og aktiviteterne som et bærende element.

Projektet tilrettelægges af og faciliteres af en medarbejder med pædagogisk, psykologisk eller sundhedsfaglig baggrund, som understøtter fællesskabet, den sociale dynamik blandt deltagerne, etablering af venskaber, netværk m.v. ligesom vedkommende med en mentorlignende tilgang kan fungere som "tryghedsperson" for deltagere med behov herfor.

Tilbuddet skal af deltagerne opleves forpligtende men rummeligt og "kravløst" således, at man hverken belastes af stress over stillede krav eller dårlig samvittighed over evt. fravær.

De enkelte aktiviteter varetages af kulturelle institutioner, aktiviteter eller tilbud i kommunen, og afvikles af medarbejdere herfra, som med udgangspunkt i deres faglighed og personlige engagement både kan sikre en indføring i emnet eller aktiviteten og igangsætte involverende og engagerende aktiviteter, hvad enten der er tale om kammermusik, korsang, akvarelmaling, fuglestemmer eller andet.

Konkrete eksempler på aktiviteter kunne være:

- Musikoplevelser: Koncerter, korsang, musikudøvelse, guidet fællessang
- Litterære oplevelser: Højtlesning, skriveworkshops, guidet fælleslæsning
- Kunstopplevelser: Udstillinger, maleworkshops, kunstrefleksioner
- Naturoplevelser: Gåture, meditation, natURYoga, besøg i kommunens børneskove
- Events: Fælles deltagelse i lokale sportsevents, møde med lokale sports- eller andre "kendisser"

Rekruttering

Jævnfør den brede målgruppe tænkes tilbuddet annonceret i ugeaviserne - og så vidt muligt ved redaktionel omtale – samt ved postkort/flyers/foldere eller skærmannoncer på biblioteket, i sundhedscenteret og satellitterne, på Socialområdets institutioner og mødesteder, på rådhuset m.v. Endvidere på kommunens hjemmeside og diverse undersider samt hos praktiserende læger og andet sundhedspersonale, ligesom den digitale platform "Boblberg" tænkes anvendt både som reklamemedie forud for et forløb, og som basis for netværk under og efter et forløb.

Med det særlige fokus på borgere med en svag eller truet tilknytning til arbejdsmarkedet tænkes en særlig informationsindsats gjort for medarbejdere i jobcenteret, på udførerenheden Jobigen og overfor "erhvervsmentorerne" samt i relation til Socialområdets udførerenheder. Det samme for de af sundhedscenterets medarbejdere, der har direkte borgerkontakt, således at de har et solidt udgangspunkt for at informere borgerne om projektet og motivere dem for at deltage.

Tanken er, at medarbejdere med borgerkontakt kan "henvise" eller på borgernes vegne træffe aftale om, at interesserede borgere kontaktes af projektlederen for en orienterende og motiverende "visitationssamtale".

Organisering og roller

Et projekt tænkes organisatorisk henlagt til Sundhedsområdet (Sundhedscenter Viborg), hvor en projektleder med en pædagogisk, psykologisk eller sundhedsfaglig baggrund og et vist organisatorisk talent ansættes.

Projektlederens opgaver er

- al organisering af det borgerrettede forløb – herunder samarbejdet med de kulturinstitutioner, aktiviteter eller tilbud, som står for i praksis at gennemføre projektets aktiviteter
- informations- og dokumentationsaktiviteter
- samtaler med/visitering af deltagere rekrutteret via medier eller henvist fra sundhedscenteret, Socialrådets udførerenheder, jobcenteret, læger eller lignende
- deltagelse som facilitator og tryksperson i alle forløbs borgerrettede aktiviteter

Opgaven kan evt. deles på flere medarbejdere dog således, at én person er gennemgående i den borgerrettede del af projektet.

Væsentlige roller spiller endvidere medarbejdere i sundhedscenteret og jobcenteret, på Jobigen og på Socialrådets udførerenheder, hvis primære opgaver i projektet er at spotte relevante deltagere og informere dem om/motivere dem for/henvise dem til forløbet. På samme måde vurderes læger og andet sundhedspersonale – såvel i primær- som sekundærsektoren, hvor også en del af rekrutteringen forventes at foregå – som vigtige interessenter.

Et forløb tænkes at vare 10 uger med aktiviteter 2 formiddage i ugen fra 9.00 til 12.00.

Der arbejdes med holdstørrelser på 10 – 12 deltagere, og der forventes at kunne gennemføres 3-4 forløb pr. år.

Succeskriterier/evaluering

Forud for ovennævnte danske puljeprosjekt (Sundhedsstyrelsen) blev et lignende i perioden 2012-2014 gennemført i Helsingborg i Sverige. Evalueringen herfra viste blandt andet, at 29 % af deltagerne oplevede en forbedring af deres arbejdsdygtighed og helbredsrelaterede livskvalitet et år efter deltagelsen.

På samme måde har det danske projekt vist, at deltagerne efter et 10-ugersforløb oplevede en øget trivsel med bedre mestringsevner og større rehabilitering. De oplevede fællesskab og fik blandt andet trænet hverdagsrytme, mødepligt m.m.

I Viborg kommune er projektet "KultuRask" tidligere gennemført med henblik på at afprøve effekten af litteratur- og musikformidling ift. mental sundhed. Borgerne oplevede, at deres livskvalitet blev forbedret og flere udtrykte, at det var et pusterum fra en hverdag med mange udfordringer.

Også i det lokale projekt "Tid til Læsning" (Samarbejde med Læseforeningen og Århus Universitet og 4 andre kommuner), har deltagerne oplevet bedring i humøret, bedre livskvalitet og færre angstsymptomer. Derudover var der hos deltagerne en positiv udvikling i forhold til funktionsniveau, ligesom den opnåede bedring har kunnet fastholdes frem til 3-månedersopfølgning og udbygges yderligere ved 6-månedersopfølgningen.

Det er vanskeligt at opstille målbare succeskriterier i form af f.eks. færre ensomme, øget energiniveau og handlekraft hos deltagerne eller en øget tilknytning til arbejdsmarkedet.

Forslaget er derfor, at der som en del af optagelse på forløbet gennemføres et interview, hvor deltageren vurderer sig selv på en række parametre, der afspejler projektets formål og de udfordringer, der karakteriserer målgruppen, og at en lignende vurdering foretages ved afslutningen af et forløb og igen efter

3 måneder – evt. i forbindelse med et ”gensynsarrangement”, hvorved afdækkes, om borgerne under og i forlængelse af deres deltagelse oplever forandring.

En sådan ”monitorering” vil kunne lægges til grund for såvel løbende vurdering af projektets værdi og relevans, ligesom det vil kunne danne grundlag for justeringer i konceptet.

Ressourceforbrug

Aktiviteterne i forløbet afvikles af kulturinstitutioner m.fl. indenfor deres nuværende ramme, idet institutionerne efter aftale med projektlederen både udvikler og gennemfører aktiviteten. Projektlederen (ny funktion i relation til projektet) frikøbes på deltid (ca. ½ stilling) i pilotfasen med tværgående finansiering af KU, SSO og BØP. Vedkommende forankres i SSO / Sundhedscenter Viborg. Der afsøges mulighed for ekstern medfinansiering som et tilskud til projektfasen, bl.a. hos Slots- og Kulturstyrelsen.

Tidsplan

Et pilotprojekt forventes at kunne sættes i værk inden udgangen af 2020, således at det første af to forløb kan påbegyndes ultimo januar 2021.

Evaluerings af pilotprojekt forventes at kunne gennemføres hen over foråret 2021, hvorefter der kan tages stilling til evt. fortsættelse af projektet som et mere varigt tilbud.

Social, Sundhed & Omsorg - Beskæftigelse, Økonomi & Personale - Kultur & Udvikling

Den 14. september 2020